

In de rij der generaties

Voorganger: ds. Regien Smit

Schriftlezing: Genesis 24: 54-62

Zomaar een fragment in het leven van Izaak, de minst bekende van de aartsvaders. Hij is het beloofde kind, dat bij zijn geboorte deze naam kreeg: Izaak, wat betekent: 'Hij lacht.'

Wie is deze mens? Heeft hij deze naam gekregen omdat hij de clown van de familie zou worden? Nou, dat niet bepaald. Er is wel heel wat gelachen rondom zijn geboorte. Abraham lachte van ongeloof, toen God hem zei, dat hij een zoon bij Sara zou krijgen. En Sara lachte even later ook, toen ze voor het eerst hoorde van een komende zwangerschap. Zij kon zich immers haar menopauze al niet meer herinneren! Maar Sara lachte opnieuw, toen Izaak er werkelijk was. De Heer heeft gemaakt, dat ik kan lachen! roept ze dan uit. Een uitbundige vreugdelach, die uitnodigde tot mee lachen! Maar enkele jaren later is het Ismael die lacht, als zijn vader Abraham een groot feest organiseert omdat Izaak groot genoeg is om van de borst afgenomen te worden. En dat was geen leuke lach, maar de lach van iemand die voelt, dat hij op het tweede plan staat. En zo moet Izaak al als kleine jongen meemaken, hoe mensen uit zijn leven verdwijnen: zijn grote broer en diens moeder.

In het fragment dat wij gelezen hebben, is Isaak al in de veertig. Een volwassen man, die, zoals uit het verhaal naar voren komt, in zijn eentje leeft in de Negev woestijn. De zin die mij telkens weer raakt is dat hij daar in het veld is om te treuren..... Waar treurt een man van in de veertig om? Dat wordt duidelijk als we verder lezen. De komst van een nieuwe vrouw in zijn leven biedt hem troost voor het verlies van zijn moeder. Izaak treurt om zijn moeder, die op dat moment al drie jaar dood is. En dat fragment, legt ineens een nieuw licht op het leven van deze mens. Er is namelijk een ander verhaal, waardoor iedereen weet van het bestaan van Izaak. Als je op internet afbeeldingen zoekt van Izaak, dan vind je eigenlijk alleen plaatjes van zijn vader Abraham, die zijn zoon op een offerblok legt en op het punt staat hem te doden! De Bijbel legt natuurlijk vooral de nadruk op het geloof en vertrouwen dat spreekt uit Abrahams handelen. Maar het mag duidelijk zijn, dat deze gebeurtenis ook iets met Izaak heeft gedaan. Het is niet zo gek te bedenken, dat Izaaks relatie met zijn moeder hechter is geweest dan met zijn vader. Uit dit fragment komt het beeld naar voren van een eenzellige, wat gemankeerde mens, die maar niet over het verlies van zijn moeder heen komt. En dan lezen we, dat hij Rebekka ontmoet en van haar gaat houden. Dat is bijzonder. En we lezen het eigenlijk nooit in de bijbelse verhalen, dat er echte en duurzame liefde is van een man voor zijn vrouw. Izaak is de enige aartsvader, die slechts één vrouw heeft gehad en haar trouw is gebleven.

Met de komst van Rebekka is er een nieuwe wending gekomen in het persoonlijke levensverhaal van Isaak. Maar dat niet alleen. Als Izaak haar naar de tent brengt van Sara, zijn moeder, wordt Rebekka ook een plaatsbekleder, een opvolger in de generaties. De zegen, die ze heeft meegekregen bij het afscheid van haar oude leven, bij haar familie, past binnen de belofte, die Abraham kreeg. Izaak en Rebekka zijn nu de dragers van de belofte, eerder aan Abraham gedaan. In menselijk opzicht ontvouwt zich in deze fase van het leven van Izaak opnieuw groot menselijk drama. Hij verliest zijn beide zonen aan een uitermate treurig conflict en moet meer dan twintig jaar wachten, oud, ziek en blind, voordat hij een glimp van de belofte kan opvangen, als Jakob terugkeert met zijn gezin.

Maar toch spreekt het Nieuwe testament over hem als het kind van de belofte. In zijn leven, met al zijn verlies en verdriet, heeft God het grote begin gemaakt met wat hij aan Abraham beloofde. Izaak heeft met zijn leven die geschiedenis tussen God en mensen verder gebracht. En als Paulus in de Galatenbrief ons aanspreekt als kinderen van de belofte, net als Izaak dat was, dan mogen wij ook zo naar ons leven kijken.

Maar geldt dat dan alleen voor mensen, die kinderen krijgen, en zo de geschiedenis verder brengen? Nee hoor. Er staan in het eerste en tweede testament genoeg voorbeelden van staan in de generaties, die niet met ouderschap te maken hebben. Denk maar aan de priester Eli, die het verprutst had met zijn eigen zonen, maar toch een kleine jongen onder zijn hoede kreeg. Deze kleine jongen werd door Eli's opvoeding een groot profeet. Denk aan Elia, die in Elisa het profeetschap overdroeg aan een nieuwe generatie. En denk ook aan de ongehuwde Paulus, die Timoteus opvoedt als een geestelijk kind.

Ieder van ons, niemand uitgezonderd, verliest mensen aan de dood. Soms veel te vroeg. Soms volkomen onverwacht. Soms met zeer gemengde gevoelens. Maar de belofte blijft, dat wij na dat verlies weer nieuwe mensen ontmoeten, aan wie wij het leven met God mogen doorgeven. Wij zijn allemaal geroepen om daaraan bij te dragen in alle fasen van ons leven. Nadat we onze ouders verloren hebben, nadat we onze levenspartners verloren hebben. Nadat we gestopt zijn met werken. De Bijbelse verhalen moedigen ons aan om daarvoor open te staan. Wij staan met ons persoonlijke en individuele leven tegelijkertijd in de rij der generaties, die samen met God deze geschiedenis volbrengen. Hij geeft ons elk afzonderlijk een eigen plek in dat verhaal. Daarmee wordt ons persoonlijke verlies in het leven niet minder. Maar het wordt wel anders, minder alomvattend. En vooral: minder alleen.

Amen